והא איכא אמה תקרה ואמה מעזיבה שערים דבית המקדש כיון דשישא נינהו במשהו עבדי להו והא איכא האיך משהו כיון דלא הואי אמתא לא חשיב לה: פרסו סדין של בוץ וכו': מאי שנא של בוץ [ה]כדאמר רב כהנא [א]כדי שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ הכא נמי שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ: **מתני'** [ב]פשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו [ג]הביאו לו את התמיד קרצו [ד]ומירק אחר שחיטה על ידו קבל את הדם וזרקו נכנס להקטיר קטורת של שחר ולהיטיב את הנרות ולהקריב את הראש ואת האברים (א) והחביתין ואת היין קטורת של שחר היתה קריבה בין דם לאברים של בין הערבים בין איברים לנסכים [ה]אם היה כ"ג זקן או איסטנים מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונן כדי שתפיג צינתו: **גמ'** אמרוה רבנן קמיה דרב פפא הא דלא כר"מ דאי ר"מ כיון דאמר תרי קידושי אלבישה עביד להו הכא נמי ליעביד תרי קידושי אלבישה אמר להו רב פפא בין לרבנן בין לר"מ חד אפשיטה דבגדי קודש וחד אלבישה והכא בהא קא מיפלגי [ו]ופשט ורחץ (ורחץ) ולבש ר"מ סבר מקיש פשיטה ללבישה מה לבישה לובש ואח"כ מקדש אף פשיטה פושט ואח"כ מקדש ורבנן סברי מקיש פשיטה ללבישה מה לבישה כשהוא לבוש מקדש אף פשיטה כשהוא לבוש מקדש אמרו ליה רבנן לרב פפא ומי מצית אמרת הכי והתניא פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם פשט וירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו רבי מאיר אומר פשט וקידש ידיו ורגליו וירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו אמר להו [ז]אי תניא תניא בשלמא לרבי מאיר היינו דמשכחת לה

עשרה

הראש י"ח טפחים והלא הצואר (ז)הוא יותר מטפח ושליש אישתכח דארון למטה מי' ובפרק מי שהוציאוהו (עירובין ד' מח.) נמי אמרינן דמקומו של אדם ד' אמות ומפרש דגופו ג' אמות ואמה כדי שיטול חפץ תחת מראשותיו כו' היינו נמי גופו ג' אמות שלימות ואמה העודפת בשביל ראשו וכדי שיפשוט ידיו למעלה מראשו וא"ת א"כ היה עין עיטם גבוה יותר מכ"ג שאם לא היה אלא כ"ג א"כ היו המים יוצאין לחוץ הא לא קשיא דודאי עין עיטם לא הוה אלא כ"ג אבל החקק של בית הטבילה היה גבוה יותר מג' אמות אף על פי שהמים עולים למעלה כשנכנס לתוכו לא היו יוצאין לחוץ אי נמי אפילו אם היו יוצאים היו מיד באים אחרים תחתיהן מעין עיטם ואין להקשות דכיון דאמר בכל דוכתא דמקום האדם הוי רוחב אמה היכי טביל בכלי שאינו אלא אמה על אמה דאמתא באמתא היכי יתיב וי"ל הא דאמר מקום האדם הוא דהוי רחב אמה היינו כשהוא לבוש תדע דגבי כוכין אמרינן רחבו ו' טפחים ובהם מכניסין הארון והמת בארון: **כיון** דשישא הוא במשהו עבדי ליה. למעזיבה וכיון דמעזיבה דשישא דקה היא מאד לא בעי נמי אמה תקרה אלא משהו: **כדאמר** רב כהנא כדי שיכיר כ"ג שעבודת היום של בוץ. לקמן גבי הביאו לו בגדי לבן תימה מאי שנא דאמרה למילתיה אסיפא ולא ארישא וי"ל דארישא לא חשש לאומרו דפשיטא דצריך היכירא שלא יטעה וילבש כל ח' בגדים כדרך שהוא עושה כל ימות השנה כשהוא פושט בגדי חול שהוא לובש כל ח' בגדים ולכך פרסו בגדי בוץ כדי שיכיר שהיום אין לו ללבוש בגדי בוץ עם בגדי זהב אלא בפני עצמם אבל בסיפא שהוא פושט בגדי זהב ויש לו ללבוש בגדים אחרים סד"א דלא הוה צריך היכירא דודאי לא אתי למיטעי ועוד סד"א כיון דכבר פירסו פעם אחת סדין של בוץ כדי שיכיר וכו' סגי בהכי להכי איצטריך רב כהנא לפרש דתרי היכירא הוו עבדי: **ופשט** ורחץ ולבש. וה"נ אמרי' בפ' איזהו נשך (ב"מ ד' סא.) את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית בנשך ובמרבית לא תתן אכלך ותימה דבפ"ק דקידושין (ד' לב:) אמרינן ות"ק אי ס"ד כדאמר ר"י הגלילי לכתוב רחמנא מפני שיבה תקום והדרת פני זקן וכו' ואמאי לא נימא אע"ג דלא כתיב תקום והדרת אלא חד זימנא נימא דקאי לפניו ולאחריו כי הכא וי"ל התם לא שייך תקום על פני אלא על מפני כמו לא תוכל לקום מפניך (בראשית לא) והדרת לא שייך אמפני אלא על פני כדכתיב (איכה ה) פני זקנים לא נהדרו והאי דחמשה פסוקים שאין להם הכרע לקמן אפרש בפרק הוציאו לו (דף נב:):

גמירי

והאיכא אמה. עובי תקרה על חלל השער: **ואמה מעזיבה.** של טיט וחול מגובל יחד להיות המים טמין שם לבד עומק החלל שלש אמות שמשכת: **כמשהו עבדי ליה.** תקרה שלהן: **שעבודת היום בבגדי בוץ.** שיש היום עליו עבודה שהיא בבגדי בוץ לפי שאינו רגיל לשרת בלא שמנה בגדים ויש מהן של זהב כגון ציץ וחשן ואפוד ופעמוני המעיל: **מתני' ונסתפג.** מתעטף באלונטית של בגד לספוג מים שעל בשרו. ונסתפג ונתקנח: **וקידש ידיו ורגליו.** מן הכיור כדיליף לקמן (דף לב.) שצריך לכל חליפות בגדי היום קידוש לפשיטה (ב) קידוש ללבישה וטבילה ראשונה זו שהפשיטה של בגדי חול היא לא הוצרך לקדש על הפשיטה: **קרצו.** מפרש בגמרא (ד): **ומירק אחר.** וגמר כהן אחר שחיטה לפי שאין קבלת הדם כשירה אלא בכהן גדול וצריך למהר ולקבל: **על ידו.** בשבילו כמו קוצץ אדם ע"י עצמו (ב"מ דף לג.). אי נמי על ידו לשון אחריו וסמוך לו והרבה יש בספר עזרא על ידו החזיק פלוני את החומה (נחמיה ג): **קטורת של שחר (ג) היא היתה קריבה וכו'.** בגמ' (ה) מפרש: **מחמין לו חמין.** מבערב יום הכפורים ומטילין ביום הכפורים לתוך חקק בנין בית טבילתו: **שתפיג.** להסר מיד צינתו כמו ויפג לבו (בראשית מה) מפיגין טעמן (ביצה דף יד.) וריחו לא נמר (ירמיה מח) מתרגמינן וריחו לא פג: **גמ' רבנן.** תלמידי דרב פפא אמרו כך לפניו: **הא.** מתני' דלא תנן בה שני קידושים בטבילה ראשונה: **דלא כר"מ.** דפליג במתני' בטבילה שניה אדרבנן שהיו מקדימין קידוש לפשיטה והוא הקדים פשיטה לקידוש דתנן (ו) ר' מאיר אומר פשט וקידש ושמעינן מיניה דס"ל דשני קידושין שהוצרך הכתוב בין בגד לבגד כדיליף לקמן תרוייהו משום לבישת בגדים המתחלפים תחת הראשונים הוא וקאמרי מתני' לאו דכוותיה תנן דאי ר"מ בטבילה ראשונה נמי ניבעי תרי קידושי דהא בגדי קדש הוא בא ללבוש: **חד אפשיטה.** והלכך הכא דפשיטה דבגדי חול היא לא בעיא קידוש והכא גבי טבילה שניה שנחלק ר' מאיר להקדים פשיטה לקידוש לאו משום דס"ל קידוש ראשון א] שכל טבילה מחמת לבישה בא אלא בגזירת הכתוב פליגי: **ופשט ורחץ ולבש.** ופשט את בגדי הבד אשר לבש וגו' וסמיך ליה ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את בגדיו והטיל הכתוב רחיצה בין פשיטה ללבישה והאי ורחץ דרשינן ליה לקמן (לב.) לענין קידוש וילפינן מיניה תרי קידושי דסדינן ורחץ אופשט ואולבש כאילו כתיב ורחץ תרי זימני: **ר"מ סבר מקיש.** קידוש פשיטה לקידוש של לבישה מה לבישה לובש ואח"כ מקדש קידוש השני כדאמרינן לקמן (שם) הכל מודים בקידוש שני כשהוא לבוש מקדש וילף לה מקראי אף קידוש של פשיטה פושט ואח"כ מקדש ורבנן סברי מה לבישה כשהוא לבוש מקדש ולדברי הכל קידוש בתרא אחר לבישה אף פשיטה כשהוא לבוש בגדים שהוא בא לפשוט מקדש ואח"כ פושט: **ומי מצית אמרת.** דלא מצריך ר"מ אטבילה ראשונה תרי קידושי: **והתניא כו'.** (ד) ב] וגם טבילה ראשונה תניא מדלא מצרכו ליה רבנן אלא חד קידוש אלא טעמא דר"מ משום דקסבר תרוייהו משום בגדים שהוא לובש הוא: **אמר להו אי תניא.** בהדיא דמצריך ליה תרי קידושי תניא ומההיא איכא למשמע דטעמא דר"מ משום תרוייהו אלבישה אבל אי לא אשכחיתו מתני' בהדיא לא הוה שמעינן ליה מפלוגתא דטבילה שניה דמתני' (ה) איכא לפרושי כדאמרינן להו:

עשרה

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ד מהלכות עבודת יוה"כ הלכה א:

כ ב מיי' שם פ"ב הלכה ב:

כא ג מיי' שם פ"ד הלכה א:

כב ד מיי' שם פ"ב הלכה ד:

◆

תורה אור השלם

ו. וּבָא אַהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בִּגְדֵי הַבָּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת עֹלָתוֹ וְאֶת עֹלַת הָעָם וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד הָעָם: ויקרא טז כג-כד

◆

מוסף רש"י

הביאו לו את התמיד. לכהן גדול ביום הכפורים (לעיל כו.). **קרצו.** חתכו, חתך בו הכשר שחיטה ברוב שנים ולא כולן לפי שצריך הוא עצמו למהר וליטול מזרק לקבל הדם שכל עבודת יום הכפורים אינה כשרה אלא בו (שם) והיה צריך לאחוז מהר את המזרק ולקבל הדם, לפיכך חותך בו כדי הכשר שחיטה ומניחה ימהר לקבל (חולין כט.). **לנסכים.** למנחת נסכים (לקמן לד.).

◆

רבינו חננאל

פרסו סדין של בוץ כו'. כדי שיהא זכור שעבודת היום בבגדי בוץ. סוגיא דשמעתא זו חמש טבילות ועשרה קדושין הן לרבנן כשלובש בגדי קדש, בין בגדי זהב בין בגדי לבן, עומד בגדי הקדש עליו מקדש ידיו ורגליו ופושט וטובל ועולה ולובש ומקדש ידיו ורגליו ועובד עבודתו. ולר' מאיר תרי קידושי אלבישה עביד להו. כיצד, פושט ומקדש וטובל ולובש ומקדש, על כל טבילה שני קדושין, מיהו לרבנן בטבילה הראשונה כשפושט בגדי חול ולובש בגדי קודש, אינו מקדש אלא קדוש אחד בלבישה בלבד. נשאר להן קידוש אחד תשלום העשרה, כשמשלים העבודה כולה, וצריך לפשוט בגדי קדש, מקדש ידיו ורגליו ואחר כך פושט בגדי קדש ולובש בגדי חול.

מסורת הש"ס

א) לקמן לה., ב) לעיל טו. חולין כט., ג) [שבת קטו: וש"נ], ד) [לקמן לג:], ה) [לקמן לד.], ו) [לקמן לד:], ז) [הצואר והראש רש"ש], ח) [וע"ע תוס' פסחים קט: ד"ה אמה].

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' את הראש ואת האיברים ואת החביתין: (ב) רש"י ד"ה וקידש כו' קידוש לפשיטה וקידוש ללבישה: (ג) ד"ה קטורת של שחר היתה כו' כצ"ל ותיבת היא נמחק: (ד) ד"ה והתניא כו' וגבי טבילה ראשונה: (ה) ד"ה אמר להו כו' דטבילה שניה דמתני' דאיכא לפרושי:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה חד אפשיטה וכו' לאו משום דס"ל קידוש ראשון שכל טבילה וכו' נ"ל שלפני כל טבילה: ב] ד"ה והתניא וכו' וגבי טבילה ראשונה וכו' אלא חד קידוש אלמא טעמא דר"מ וכו' כנ"ל:

◆

תוס' ישנים

כדאמר רב כהנא כדי שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ. לקמן בפירקין קאמר לה רב כהנא נמי (גבי) לאכן מילתא [גבי סיפא] והא דלא אמרה הכא ג) משום דדרך עבודת תמיד לעשות בבגדי זהב והכא לקמן איירי בבגדי בוץ ואתי שפיר טפי למימר לקמן מ"מ כולן היו מענין אחד: פושט ואח"כ מקדש. דלא מסתברא ליה לרבי מאיר שיעשה הקידוש קודם אמעשה שיהא טפל קודם לעיקר ולרבנן לא מסתברא שיעשה קידוש ערום בעזרה אבל לרבי מאיר צריך הוא לעשותו בעזרה אלא שיכסה עצמו בשום דבר ג) ואין קידוש אלא בפנים כדאמר קדש בכלי שרת בחוץ אי בכלי חול בפנים יעבד עבודתו פסולה: מה לבישה לובש ואח"כ מקדש. כדאמר רב אחא בר יעקב לקמן הכל מודים בקידוש שני שלובש ואח"כ מקדש כו': אי תניא תניא. תימה כיון דרבי מאיר פליג ארישא מ"ט לא פליג בהדיא ברישא וי"ל דמההיא בברייתא לא הוי ס"מ יעשה שני קידושין בפשיטה הראשונה שהיה לבוש בגדי קודש תחילה דהסיפא לעיל איירי שלובש היה בגדי חול ד:

א) נ"ל וכן. ב) נ"ל משום דהכא עבודה דינה לעשות כו'. ג) נ"ל דאין. ד) עיין בריטב"א שהדברים מבוארים שם. ועי' ש"י.